

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimite.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la M. Dukos Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
în Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifa
și învoială. — RECLAMR pe
pagina 3-a o seriă 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austria-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 3 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nu colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dinstul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 182.

Brașov, Joi 19 August (1 Septemvrie).

1904.

Noua ordonanță a lui Pitreich.

Diceam într-una din revistele noastre mai recente, că ministrul-președinte Dr. Koerber și șeful statului major general hr. Beck — cari trec înaintea șovinistilor unguri de capi vânduți ai „Camarillei“ nevăduți — n'au putut împiedeca pe ministrul comun de război Pitreich, să răstorne, cât pentru Ungaria, principiul fundamental al limbii de regiment, care a fost până acum egala îndreptățire a limbii tuturor naționalităților, introducând în partea a cęsta a armatei pe căi pieșișe principiul de supremație a limbii maghiare ca limbă de regiment.

Acęsta a fost ordonanța rezervată de la 19 Noemvrie 1903 a lui Pitreich. Ađi ministrul de război merge c'un pas mai departe pe drumul, pe care a apucat, nu de bună voie, ci de nevoie, printr-o nouă ordonanță, care face cele mai mari concesii posibile limbii maghiare în corespondența autorităților militare cu autoritățile civile în Ungaria.

Diarele maghiare vorbesc de acęstă nouă ordonanță a lui Pitreich ca de un eveniment ce semnalază o întorsătură în istoria ungară. De aici încolo se va deosebi partea de pe teritoriul ungar a armatei comune de partea ei austriacă. Ele vęd în dispoziția ministrului auzora armatei maghiare, un pas decisiv spre deplina paritate, ęr foile cele mai încolțate opoziționale ęic, că toate aceste trebuiau să se petreacă încă dela 1867.

Va fi de interes, credem, a cunoșce și opiniunea unui ęiar de frunte vienes, care nu e în prepus de a fi contrar Maghiarilor.

Ętă ce scrie „Neue fr. Presse“ despre noua ordonanță a ministru lui de război comun, ce o publicăm mai jos:

Baronul Beck, șeful statului major general, în toastul ce l'a ținut la banchetul generalilor și ofițerilor din statul major, aranjat în ęiua aniversării natale a împęratului, la 18 August, esprimându-și urările de bine la adresa Majestății Sale, a făcut amintire și de crisa ce a străbătut-o armata anul trecut în urma postulatelor naționale și din resortul dreptului de stat ridicate în Ungaria. Împęratul a avut un an greu, — spunea baronul Beck — ęr armata a trecut prin o crisă tot așa de grea. Inșe — a adaogat el — „cu mândrie și mulțumire putem reprivi asupra aceluia timp de grea încercare, căci, slavă Domnului! unitatea, în care este puterea noastră, a fost salvată“.

Nici în Ungaria, nici în Austria nu a provocat mulțumire generală toastul lui Beck. În Ungaria se ridică voci, precum nici că se pőte altfel, îndată ce aud cuvęntul „unitate“ în armată, ęr în Austria este destul de mare numărul acelora, cari sunt de părerea, că cuvintele baronului Beck sunt întemeiate în

bună parte pe o iluzie. Și cum că părerea acestor din urmă nu este nemotivată, dovadă noul ordin al ministrului de război.

Nu mai este vorba acum de ceea ce se enunțase în ordinul rezervat de la 19 Noemvrie 1903, în care limbii maghiare i-se dădea un loc alături de celelalte limbi de regiment, Ordinul cel mai nou dispune, că toate autoritățile militare sunt obligate a primi adresele redactate în limba maghiară, ęr în resolvirea acestor adrese se face deosebire între cele ce s'au scris ungeresce și cele ce s'au scris în alte limbi. La cele dintăiu resolvirea trebuie să se facă în limba maghiară, pe când la adresele scrise în alte limbi, resolvirea trebuie redactată în limba de serviciu a armatei. Ce vor ęice la acęstă nouă măsură Cehii, Slovenii, Polonii etc. și-o pőte cugeta fie-cine.

Este de prevęduț, că d.l Pitreich își va pierde totă popularitatea ce și-o câștigase la aceste naționalități prin amintitul ordin din Noemvrie.

Caracteristică este mai ales distincțiunea, ce se face între trupele ce se recrutază din Ungaria și între cele cari nu se recrutază din Ungaria, va să ęică cele ce se recrutază din Austria. Cele recrutate din Ungaria vor coresponda cu autoritățile și cu persoanele private — afară de gagiști și cadeți — în ori ce împrejurări ungeresce. Pentru cele cari nu sunt recrutate din Ungaria se face deosebire, după cum sunt adecă dislocate în Ungaria, ori nu. Dęcă sunt dislocate în Ungaria, atunci sunt supuse aceleeași regule ca și trupele recrutate din Ungaria, cu o singură ușurare, anume că dęcă comandantii nu posed în deajuns limba maghiară, corespondența se pőte face în amęndouă limbile, așa că comandantul pőte ceti cel puțin în traducere ceea ce iscălesce. Dęcă aceste trupe nu sunt staționate în Ungaria, atunci trebuie să trimită rezoluția la autoritatea însărcinată cu facerea traducerei.

Importantă principiară, are faptul, că pentru prima oară se iau dispoziții de serviciu separate pentru partea recrutată din Ungaria a armatei comune, cu alte cuvinte se face distincție între armata ungară și neungară.

Cu ordinul din Noemvrie era salvată cel puțin formal unitatea armatei. Cum se potrivește inșe acel „slavă Domnului“ din toastul baronului Beck — după publicarea ordinului recent al ministrului de război?

Nu se pőte tăgădui, deși noul ordin este de caracter mai mult burocratic decât militar, că totuși în sistemul de centralizare care trebuie să fie paladiul unității armatei — s'a făcut o spărtură.

Pasul prim este făcut și este de prevęduț, că acestui pas vor urma și alții.

Brașov, 18 (31) August.

O întrevedere la Gastein. „Kel. Ert.“ primesce din Bucureșii școirea, că Bülow, cancelarul imperiului german, va merge la 8 Septemvrie la Gastein, unde Regele Carol al României îl va primi în audięnță. Tot pe acea ęi va merge la Gastein și ministrul președinte D. Sturza, care actualmente se află în Carlsbad.

Goluchowski despre cestiunea balcanică. Corespondentul vienes al ęiarului „Moskovskija Vjedomosti“ a avut un interview cu ministrul comun de externe austro-ungar contele Goluchowski în cestiunea balcanică. Contele Goluchowski să fi declarat cu ocaziunea acęsta, că monarhia noastră desfășură o viuă activitate în Macedonia și o așteptă încă o muncă uriașă acolo. Mari greutăți îi causă lipsa de agenți civili. Rapórturile turcesci sunt defectuoșe și astfel recunoșcerile trebuie să le facă agenții. Doi funcționari inșe nu sunt de ajuns, pentru acęsta trebuie decă numărul lor să fie sporit. Continuând Goluchowski să fi ęis, că nu va fi ușor a determina pe Turcia, să înmulțescă contingentul de ofițeri și subofițeri în jandarmeria internațională. Turcia va crea greutăți și marile puteri vor fi silite a proceda în consecență. Austro-Ungaria va trimite 6 ofițeri, Rusia 5, Franța 3, Anglia 1 și Italia 3. A mai spus Goluchowski, că de-oacmdata o liniște aparentă domnesce în Macedonia. Căpeteniile comitetelor bulgare și sęrbeseci au declarat, că ori-ce atac stă departe de ele și că ele nu sunt responsabile de jafurile ce se întimplă. Școirile din urmă inșe nu sunt de loc în consonanță cu aceste declarațiuni. Despre alianța statelor slave din Balcani Goluchowski a ęis: După informațiunile noastre realizarea unei alianțe de felul acesta nu este o cestiune atât de ușoră. Ținta noastră e, să menținem pacea în Balcani și nu ne gândim de loc la ocupațiunea Macedoniei cum s'a accentuat adesea în foile din străinătate. Diarele din Viena și Budapesta trag la îndoielă că ar fi avut loc un interview cu Goluchowski.

Maghiarizarea corespondenței oficiale în armata comună.

Eră la ultime șcri am anunțat noul ordin al ministrului de război, prin care se introduce corespondența obligătoare în limba maghiară la trupele recrutate din Ungaria. Ętă acum textul aceluia ordin, ce s'a publicat în monitorul oștei:

Dispoziția luată prin ordinul 2501—1893 referitoare la limba maghiară în corespondența comandantilor, autorităților, trupelor și institutelor armatei c. și r. cu autoritățile și partidele civile din Ungaria, scoțându-se din vigoare punctul al șeptelea, se înlocuesce cu următorul ordin:

1) Tőte comandele, autoritățile, trupele și institutele armatei (și marinei) c. și r. ori unde s'ar afla ele, sunt obligate a primi adresele oficiale ce li-se trimit în limba maghiară precum și adresele particularilor, afară de cele trimise de gagiștii și loc-șitorii de ofițeri aparținători ca neactivi armatei (sęu marinei de război). Aceste adrese nu e permis a le refusa pe motiv, că nu sunt scrise în limba germană.

2) Trupele, cari se întregesc esclusiv de pe teritoriul regatului ungar, ori

unde ar fi staționate, mai departe comandele districtelor de întregire sunt obligate în ori-ce împrejurări a coresponda în limba maghiară cu autoritățile civile ungeresce și cu particularii indicați la punctul 1.

3) Tőte comandele, autoritățile, trupele și institutele staționate în țęrile corőnei ungeresce (afară de Croația și Slavonia) din partea lor de asemenea vor coresponda ungeresce cu tőte autoritățile civile ungeresce și cu particularii indicați la punctul 1. Intru cât numitele comande nu posed în deajuns limba maghiară, corespondența se pőte face în douę limbę. În acest din urmă cas cele douę texte sunt a se pune negreșit pe douę colőne (cel german la stęnga, cel maghiar la drepta). Subscrierea comandantului se va pune între cele douę texte la mijloc. La îndorsate, textul maghiar urmęză după cel german, ęr subscrierea la sfirșit.

4) Comandele, autoritățile, trupele (afară de cele de sub punctul 2) și institutele aflătoare în afară de țęrile corőnei ungeresce, întru cât nu ar putę face inșeși traducerile, se adresază pentru traducere cătră acela comandă de întregire, pe teritoriul căreia se află autoritatea ungară respectivă. Adresele maghiare trimise de particulari sunt a se distribui spre traducere în modul următor: a) Dęcă trimitętorul nu aparține ca activ contingentului armatei, la comanda de întregire, de a cărei competență se ține. b) Adresele altor particulari locuitori în Ungaria, la comanda de întregire, pe teritoriul căreia respectivul își are funcțiunea sa sęu domiciliul. c) Dęcă trimitętorul nu locuesce în Ungaria, ori din adresa lui scrisă ungeresce nu reiese cu siguranță, la care anume comandă de întregire este a se trimite adresa sosită spre traducere, cele de pe teritoriul corpului I, IX, X și XI la VI, cele de pe teritoriul corpului III, VIII, XIV, la V și în sfirșit cele de pe teritoriul corpului XIII la comandamentul corpului IV de armată. d) Corpul II și XV de armată, la cari se află trupe întregite din Ungaria, se vor îngriji de traduceri în sfera lor de competență. Adresele, după-ce au fost resolve în limba germană, sunt a se trimite imediat la comandamentul respectiv pentru a se traduce. Acestea vor reține conceptul german, ca original și se vor îngriji ca autoritatea respectivă ungară sęu particularul să primescă textul maghiar. Dęcă comandamentele etc. amintite în acest punct pot să facă inșeși traducerea, exhibitel sunt a se face conform dispoziției punctului 3 în douę limbę.

5) De la importanța afacerii respective va depinde, dęcă traducerea cutărei adrese să se facă în întregimea textului sęu numai în extras.

6) Scriptele confidentiale și cu deosebire cele referitoare la mobilizare, nu e permis a le da spre traducere, decât ofițerilor.

7) La tőte exhibitel maghiare (afară de cele cari nu presintă nici o importanță) impurul trebuie concipiat și în limba de serviciu a armatei. Corectitatea textului maghiar o autentifică traducętorul conform textului original.

8) La ori ce adresă sosită în altă limbă, afară de cea maghiară, este a se răspunde în limba de serviciu a armatei.

9) Pentru cas de mobilizare voi lua męsurę speciale la timpul sęu.

ss) Pitreich, FZM.

Discursul d-lui Iosif Vulcan,

prin care a deschis adunarea gen. a Societății pentru fond de teatru român, în Brad.

— Fine. —

Un interesant fenomen ne ofere literatura noastră. Sermana, este atât de mică și săracă, încât nu o putem numi decât: început de literatură.

E mică și săracă, dăr se nu ne mirăm de starea ei în apăsătoare, căci cine o sprijinesce? Aprôpe nimeni. Ea se naște și-și trăiește zilele ca orfana părăsită. Ar vré să-și împlinescă misiunea, dăr nu pôte n'are cu ce să trăiească și móre de fôme.

Mai de mult, par-că publicul nostru sprijinia mai călduros literatura română. Când răposatul Gavra începù să scótă la lumină „Teatrul“ său și „Cronica“ lui Șincai, nu era preot de pe vremuri în a cărui casă modestă se nu le fi aflat. Astăzi trece drept raritate acela din clasa numită „inteligentă“ care cumpără câte-o carte românească.

Ceea-ce am dîs în general despre literatură, se pôte aplica în special la presa noastră. La alte națiuni, presa este un ram industrial fôrte rentabil; la noi un mijloc să-ți istovesci vieța și să-ți cheltuesci paralele. În ceea-ce mai diferim de lumea străină, este productul special al publicului românesc, care se numesce „abouat restanțier“.

În starea acésta tristă, ce ne ofere indolența clasei noastre inteligente, ne li-căresce ca o lumină salvătoare deșteptarea poporului. Dăcă „inteligentă“ nu cumpără cărți românești și nu sprijinesce diaristica, avem nespusa mângăere și plăcere să vedem cu câtă bucurie poporul nostru știutor de carte își dă bănișorii pentru produsele pressei populare, cum se răspândesc prin tóte satele române — cu conducători harnici — broșurele și organele de publicitate menite pentru popor.

Ceea-ce mai trebuie să accentuăm în favorul poporului nostru, este, afirmarea sa pe terenul teatral. Câtă vreme clasa noastră mai ridicată numai icî-colo dă câte o reprezentație teatrală, poporul în tóte părțile urcă scena și surprinde lumea cu talentul său. Raportul prezentat în fie-care an de secretarul societății noastre, arată, că reprezentațiile teatrale date de popor se tot înmulțesc și că ele formeză marea majoritate a tuturor reprezentațiilor de diletanți.

Acésta constatare, în fața decadenței ce ne isbesce din partea păturei mai culte, ne indică unde avem să căutăm tăriă noastră în viitor. Poporul ne este mântuința. *Lui se ne închinăm!*

Reîntorcându-ne la literatura noastră și în special la literatura beletristică, putem să afirmăm, că pricina pentru care ea nu pôte lua un avânt, este *lipsa sprijinului femeiesc*.

La alte națiuni beletristica are cercul ei de aderență în deosebi la femei. La noi cercul acesta este cât se pôte de îngust. În lipsa de creștere românească, cele mai multe dame române nu cetesc românește. Și dăcă dau oș-care sprijin ideilor noastre culturale, sprijinul acesta se manifestă numai prin prezentarea lor la balurile românești.

Femeia română încă nu este la înălțimea misiunii sale culturale. Vorbă îndrăsnită acésta în fața toasturilor obișnuite pentru preamărirea „femeii române“. Vorbă cutezată, dăr întemeiată.

Priviți charta némului românesc și aveți să vă convingeți.

Intrați în salónele de din colo de Carpați și vi-se va păré că sunteți în Franța. Damele converséză și cetesc numai franțuzesce.

Dincóce de Carpați, de-alungul graniței spre România, cultura damelor noastre din pătura mai avântată este germană. Pretutindenți numai cărți și reviste germane. Ele vorbesc și românește, dăr limba de intimitate a lor este cea germană.

Odată am avut o discuție fôrte interesantă cu o damă din părțile acelea.

— Poftesce în biblioteca mea, — mi-a dîs dînsa și ai să veți că critica d-tale e prea severă. Eu am și produsele literare române mai de sémă.

Și dându-i brațul, intrărăm în biblioteca ei, un salonaș cochec, în mijlocul căruia se afla un etager cu cărți legate luxos.

Dau o privire repede asupra raftului dinaintea mea. Și cetesc cu voce 'naltă:

— Schiller, Heine...

Der dama mă întrerupe, arătând alte volume:

— Eminescu, Coșbuc...

Și se uită la mine cu un aer triumfător.

Eu luai în mână volumele să le frunzăresc. Schiller și mai cu sémă Heine se vedea că a fost mult cetit, căci se cunoșeau urmele mânilor pe fie-care pagină. Eminescu și Coșbuc era curat curățel, par-că toamai atuncea ar fi eșit de sub teasc.

Arătând aceste volume dómnei, îi dîsei:

— Curățenia acestor volume arată devotamentul înalt ce simțiți pentru literatura română.

Dómna a înroșit și n'a mai dîs nici un cuvânt...

Intocmai cum în părțile mărginașe, cultura damelor române este germană, astfel la cele mai din lăuntru țării este ungrușcă. Nici acolo, nici aici, literatura noastră nu se găsește acasă. Este mic, fôrte mic, numărul acelor, pe a căror masă de cetit găsești o carte sau o revistă românească. Mai cu sémă la fostele eleve ale școlilor civile de fete înființate în timpul din urmă.

Când femeia română inteligentă va avé o cultură mai românească, atunci și beletristica noastră va înflori.

*

Ochirea ce am făcut asupra stării noastre culturale se ne pună pe gânduri și să căutăm cu toții mijlocele de îndreptare, ca astfel să putem ridica neamul nostru la nivelul dorit.

Elemente cu cari putem să facem urcușul acesta, avem destule. Să deșteptăm curajul de inițiativă, să închiegăm forțele de muncă, să însușim convingerea datoriei, să înarmăm pe toți cu credința victoriei și succesul are să fie strălucit.

Suntem un neam de ómenî nu prea mulți, în mijlocul națiunilor mari. Dăr numărul mic se nu ne descurajeze. În cursul stăruințelor noastre se ne inspire vecinic curaj profeticele cuvinte ale augustei regine-poete Carmen Sylva: „Nu trebuie țermuri mari, trebuie numai inimă mare!“ Nu trebuie ca o națiune să fie mare, e destul să aibă numai ómenî cu inimă mare, pentru ca ea să înflorască și să fie fericită.

Omenî cu inimă mare îți doresc ție, scumpul meu neam românesc!

*

Ce acésta dorință deschid adunarea generală.

Răsboiul ruso-japones.

Japonesii contra Liaoyangului.

Scirile telegrafice sosite în urmă aduc amănunte despre luptele, ce se dau de câte-va zile pe câmpul de răsboi din Mancuria. Din aceste sciri reiese, că *Rușii din nou și-au părăsit pozițiunile și s'au retras la Liaoyang*. Generalul Oku a ocupat Anșancian, pe care Rușii l'au evacuat după lupte crâncene de două zile. La centru operéză generalul Nodzu, care înainteză spre Tunșinpu. La răsărit Kuroki a avut o ciocnire înverșunată cu Rușii la Anping, și i-a succes a ocupa două pozițiuni ale Rușilor. După scirile mai nouă Kuroki nu s'a oprit la Anping, ci a înaintat mai departe, ba se svonesce, că i-ar fi succes a impresura aripa extremă a Rușilor. *Kuropatkin* s'a oprit la Liaoyang unde așteptă să dea piept, într'o luptă decisivă, cu Japonesii. Etă de alt-fel scirile de cari făcurăm amintire:

Generalul rus *Saharow* a trimis statului major rusesc următorul raport cu data de 27 August:

— La 26 August avangardele și trupele noastre înaintate de la frontul de sud, s'au retras cu încetul în pozițiunea fortificată de la Anșantsan. Un schimb de foc a avut loc pe frontul armatei noastre. Artileria japonesă a bombardat pozițiunile noastre pe diferitele secțiuni. Tunurile noastre au fost îndreptate contra colinelor inimice, mai în vedere, și contra retrașamentelor lor. Tirul artileriei noastre a silit pe Japonesi să-și mute bivacuul de la Famyana la Baissiazai. La órele 6 séra focul a încetat pretutindenți. Cea mai crâncenă încercare a avut loc pe flancul nostru stâng și pe frontul de la sud. Pierderile totale ale trupelor de pe frontul de la sud se ridică la 200 ómenî. În timpul nopții tóte avangardele noastre s'au retras în pozițiunea principală. Japonesii, în număr de 2 divisiuni, au luat ofensiva contra frontului nostru de la sud. Trupele noastre au respins în direcțiunea de la sud-ost tóte atacurile Japonesilor. Trupele de la flancul drept, luând spre séra ofensiva, au respins pe Japonesi spre Tusiupu și Tasiutum. Pierderile noastre de pe frontul de la sud-ost se ridică la aprôpe 400 ómenî. Infanteria noastră de la flancul drept a respins cu energie, sub protecția artileriei, atacul de nópte al unor forțe inimice numeroase superioare. *Pe tóte pozițiunile unde s'au dat lupte, încercarea a mers până la lupta cu baioneta*. Regimentul „Tombow“ a apêrat flancul stâng de la Tșiu pozițiunea înaintată, de la óra 1 din nópte până la óra 4 d. a., respingend cu baioneta tóte atacurile inamicului. Comandantul regimentului, colonelul *Klambovszky* a fost rănit. În fine mișcarea de înconjurare a flancului stâng a pozițiunii de la Tșiu din partea inamicului și focul bateriilor japoneze de pe înălțimile de la Khaution, au silit regimentul „Tambow“ să se retragă în bună ordine, părăsind 6 tunuri prealabil nimicite — *Japonesii au atacat cu mult fanaticism. Pierderile lor trebuie să fie fôrte mari*. Un ofițer japones, rănit și făcut prizonier, scăpând de sub supraveghiere, după-ce a fost pansat și-a sdrobotit capul de nisce pietri. Trupele noastre au luat de la Japonesi un număr considerabil de arme și alte obiecte de echipament. Pierderile noastre în luptele pe acest front nu sunt încă stabilite, dăr ele trec peste 1500 uciși și răniți. Cu tóte că lupta a fost lungă și înverșunată și cu tótă obosela, spiritul trupelor a rămas bun. În mijlocul întunerului nopții și sub o plóie torențială, care transformase terenul într'o mocirlă, trupele au executat mișcările necesare în deplină ordine și cu muzica în frunte. În ziua de 27 August trupele noastre s'au retras succesiv pe nouele pozițiuni.

— Oficial. O relație primită la statul major general al armatei rusești anunță, că *Japonesii au continuat în ziua de 28 August ofensiva lor contra frontului armatei rusești dintre Anșantsan și Livdianan*. În luptele de ariergardă au fost uciși generalul major *Rutkowski* și locotenentul colonel *Raaben*. Nu s'a putut stabili cifra celor scoși din luptă. Aprôpe 400 răniți au fost pausați în posturile sanitare. *Pierderile Japonesilor sunt considerabile*.

După o altă telegramă, în luptele recente date în jurul Liaoyangului, al doilea corp de armată rusesc, mai ales divisiunea *Herschelmann*, a suferit mari pierderi cu deosebire, în ofițeri. *Japonesii au pierdut în zilele de 24 și 25 August mai mult de 2000 ómenî*.

— Agentia „Reuter“ primesce din Liaoyang scirea, că armata rusescă stă gata de luptă în fața Liaoyangului. Aici i-a sosit, în ordine, întréga artilerie. Armata japonesă înainteză cu mare dispreț de mórte și nu cruță nici o jertfă. Ast-fel în lupta de la Sualince (28 Aug.), un batalion japones și-a pierdut toți ofițerii. Mai ales artileria rusescă a decimat cumplit rândurile japoneze.

— Depeși particulare primite la Berlin relevă *situațiunea extrem de gravă a generalului Kuropatkin*. Japonesii ar fi înconjurat flancul său extrem de la sud și ar domina drumul spre Mukden. Se mai svonesce, că *Kuroki* ar fi distrus podul drumului de fier dintre Liaoyang și Mukden. Scirile aceste nu sunt confirmate încă.

— O altă depeșă interesantă primesce Agentia „Reuter“ din Tokio. Se anunță acestei agentii, că *în nóptea de 29 August s'a început lupta cea mare la Liaoyang între Ruși și Japonesi*. Lupta s'a introdus printr'o teribilă canonadă la órele 5 dimineața. În preséră Japonesii au încercat să cucerească o pozițiune fortificată a Rușilor. Incercarea însă n'a reușit, deóre-ce *Rușii i-au respins și i-au împărșiat*.

Situația la Port-Arthur.

Despre situația la Port-Arthur sosesc sciri fôrte nesigure. Pe când o scire din Tokio vestise alaltă-eri, că Japonesii n'au putut să ocupe fortul *Ișan*, situat spre nord, pe atunci o scire privată, ce a sosit tot din Tokio la Berlin spune, că Japonesii ar fi cucerit în ziua de 26 Aug. acest fort, de unde bombardeză cu mare violență forțurile interne.

Generalul *Fock* telegrafiază la Petersburg, că Port-Arthurul nu se dă. Garnisóna are provisiuni suficiente.

Un ordin al Țarului cu data de 30 August spune, că tuturor gradelor militare aflătoare în Port-Arthur li-se socotesce, începend cu 1 Maiu a. c. până la finea asediului, o lună drept un an de serviciu. Comandantul Port-Arthurului, generalul *Stössel*, a fost decorat pentru ținuta sa vitejescă, cu crucea Sf. George.

*

Din *Novokerkavsk* se depeșeză, că Țarul a sosit în acest oraș, luând revista asupra celor 4 divisiuni din armata *Cazacilor de Don*, cari plecă spre Extremul-Orient. Țarul a dorit trupelor noroc și le-a binecuvântat.

Din *Vladivostok* se telegrafiază, că repararea încrucisătoarelor „*Rossija*“ și „*Gromoboj*“ înainteză repede. Admiralul *Alexejev* și generalul *Linicvici* se află acolo. Țilnic sosesc la Mukden transporte nouă de trupe.

SCIRILE DILEI.

— 18 (31) August.

De la adunarea societății pentru fond de teatru român. Cu posta de după amiazi am primit continuarea raportului despre decursul adunării Societății pentru fond de teatru român în Brad. Il vom publica în numărul nostru de mâine. Relevăm însă următoarele din cele ce ne scrie raportorul nostru. — În ședința a doua de Luni s'a verificat mai întâiu protocolul ședinței prime, s'a cetit raportul comisiei cenzurătoare asupra raportului cassarului și a averii societății, care s'a luat spre scire. S'a primit de asemenea raportul general al comitetului. Urmând alegerea comitetului pe un nou period de 3 ani, la propunerea d-lui protopop *Damian*, comitetul s'a compus astfel: președinte *I. Vulcan*, vicepreședinte *V. Onișiu*, secretar *Dr. I. Blaga*, cassar *Dr. N. Vecerdea*. Membrii: *Dr. Dobrin*, *V. Goldiș*, *G. Dima*. Postal cassar, d-l *Nicolae Petrescu* și-a dat dimisia din funcțiunea de cassar. Comisiunea însărcinată cu înscrierea de membrii noi a raportat, că s'au înscris: membrii fondatori 12 (cu 2400 cor.), membrii pe vieță 18 (cu 1800 cor.) membrii ordinari 44 (cu 460 cor.), membri ajutători 102 (cu 211 cor. 60 bani.) Cu totul s'a încasat 4851 coróne și 60 bani. După adunare s'a făcut excursiune de căți-va membrii la mormântul lui Iancu din Tebea. Séra petrecere.

O rară serbare familiară. Suntem informați, că în familia Pușcariu se pregătesce pentru Dumineca viitoare 22 Aug. (4 Septembrie n.) o frumoasă serbare familiară. Seniorul *Ioan cav. de Pușcariu*, septemvir, membru al Academiei Române etc. împlinind 80 de ani, frații, fii și numéroșii săi nepoți s'au întrunit la Bran, ca să-și ureze ani mulți fericiti.

Bela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:
(La cărți: aici înșirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arătat, încă 2/3 bani pentru recomandărie.)

Versuri de dor, adunate din poezii români de A. Prețul 50 bani (+ 5 b. porto).
Doi prinși în cursă, comedia într'un act de A. Kellner localizată de I. Em. Bobancu. Prețul 24 bani (+ 3 b. porto).

Țigani, schiță istorică, de I. P. Rețeganul. Prețul 1 cor. (+10 bani porto).

Cartea ilustrată pentru copii și copile de George Simu. Această broșură conține poezii istorice și morale spre escitarea gustului de cetit la copii. Prețul 50 bani + 56 b. porto.)

Excursiuni pe munții Țerei Băreii și ai Făgărașului din punctul „La om“ de pe „Buceci“ până dincolo de „Negoiul“. Descrieri, întregite cu schițe istorice despre Castelul și țera Făgărașului de I. Turou, protonotar pensionat al comitetului Făgăraș. Prețul 2 lei plus 10 b. porto.

Dr. Iosif Frapparti prelucrată de Ioan Papiu. Prețul 60 bani plus 10 bani porto.

Dinu Millian roman. Nenuica sfânt, de Const. Mille. Prețul 2 cor. plus 10 bani porto.

Feciorul Popei. Facerea Joiței. O dragoste a veacului. Roșia Catiței. Amedeo Madini. Din viața tristă După natură. Baccalaureatul, de Const. Mille. Prețul 2 cor. plus 10 b. porto.

Prosă și versuri, fabule de Gr. M. Alexandrescu prețul 30 b. plus 5 b. porto.

— A apărut tomul I. din „**Novelă**“ de Vasilie Ranta Buticescu. Broșura are 286 pagini și conține istorioare frumoase scrise într'un limbaj plăcut. Prețul ei e 1 cor. 60 bani plus 20 bani porto.

„**Pe pragul mormântului**“, de preotul G. Simu, conține versuri funebreale pentru popor și pentru inteligenți. Pr. 50 bani (+ 6 b. porto).

Proba de foc, comedie într'un act după A. Cotzebue, localizată de Irina Sonea n. Bogdan 30 b. plus 10 b. porto.

Istoria lui Stan Pățitul. Partea a II-a. **Femeia** în versuri pentru popor de I. Tom. Totan învătător, preț. 20 b. plus 3 b. prt.

Poesii, de Bolintineanu. Bătăliile Românilor, II. Prețul 1 cor. (plus 10 b. porto.)

Juvenilia, prosă și versuri, de Sextil Puscariu. Prețul cor. 1.60, pl. 20 b. porto.

Opiniunea publică, conferența ținută la Atheneul român de C. Dissescu la 27 Februarie 1885 prețul 50 b. plus porto 5 bani.

Imbunătățirea stărei sătenilor de Gr. G. Pencescu, prețul 50 b. + 5 b. porto.

Nu mă uita! Colecțiune de versuri pentru ocazii funebreale. Aranjată prin N. F. Nenruțiu. Ediț. IV. Prețul 50 bani. (+ 5 b. p.)

Priveag, ediția 1-a de Ioan Iosif Scopul Preț. cor. 1. 50 b. pl. 10 b. porto.

Poesii de Al. A. Macedonski. Preț. 3 cor. pl. 20 b. porto.

Scritorii, cetitorii și criticii de N. Rădulescu-Niger 50 b. plus 5 b. porto.

Lira Sionului său cântarea sărbătorilor de Aron Boca Velchereanu 50 b. plus 10 b. porto.

Bocete adevărate Cântări la morți, adunate de I. Pop-Rețeganul. Prețul 80 bani. (+ 10 b. p.)

Cu vârf de pene, scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop 1 Cor. plus 10 b. porto.

Poesii de Vasile Ranta Buticescu. Edițiunea „Amicului Familiei“. Prețul 1 cor. 20 b. plus 10 b. porto.

Umbre și lumini poezii de Em. Părdăanu, cor. 2.50 (porto 20 b.)

Asupra situațiunei, articoli și foișore de Ión A. Lăpedat. Preț. 40 b. pl. 10 b. porto)

Istoria legii nouă scrisă de Dr. Victor Szmigelski. Tomul II: Isus ca preot. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat metropolitan gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Prețul 3 cor. 40 b. plus 20 b. porto.

Influența franceză în România de Al. Xenopol profesor la universitatea din Iași Cu 50 b. + 5 b. porto.

„**O roșă vestejită**“ cu text nemțesc după Heine și românesc de Matilda Ogler-Poni pentru voce și pian. Prețul 1 cor. plus 5 bani porto.

„**O sēră la stîna**“ idilă pentru piano. Prețul 1 cor. plus 5 bani porto.

„**Balada**“ pentru violină cu acompaniari de pian, Prețul 1 cor. 25 fl. plus 5 bani porto.

Scrieri scolare.

Recompensele și pedepsele în școala populară, studiu pedagogic de d. Daru, cu un adaus, 64 pag. format mare. prețul 60 bani, se poate procura dela Tipografia A. Mureșianu, precum și dela autor și din librării.

Cântul în școala populară de Iuliu Pop, invătător în Năsăud. Teoriă, praxă și cântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 60 b. (cu posta 66 b.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheti, invătători și părinți, prelucrat de **Basiu Raftu**, profesor la seminarul din Blășiu. Prețul 80 b. (cu posta 90 b.)

Gramatica limbii române, pentru școlile inferioare, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de **Ioan Papiu**. Partea I. Etimologia. Edițiunea II. Prețul 50 bani.

Îndreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv în folosul elevilor pre-

garandiali, a invătătorilor și a altor omeni pe școlă de V. Gr. **Borgovan** prof. de pedagogie. Edițiunea III. Prețul 2 cor. 40 bani (+ 10 b. p.)

Oral general pentru școala română cu 6 clase și cu un singur invătător de **Georgiu Maszar**. Prețul 80 b. (+ 10 b. p.)

Scriptologia, seu modul de a învăța cetitul scriind. Îndreptari pentru învățatori la tractarea Abecedarului de **Basiu Petri** prof. preparandial pens. Prețul cor. 2 + 10 b. p.)

Mare deposit de pânzărie fabricat Schroll.

DESCHIDERE DE MAGAZIN!

Am onórea a aduce la cunoștința On. public, că **am deschis** pe piața din loc

Strada vămii nr. 21.

sub firma mea protocolată la tribunal, un

Magazin de mode pentru dame și bărbați.

Bogatul meu deposit l'am asortat cu cele mai nouă și moderne, **Stofe de rochii** pentru Dame și pentru haine bărbătești, și cu **articoli de modă** ce cade în branșă acésta. astfel că pot satisface și cele mai exagerate cereri.

Apelând la sprijinul On. public și asigurând un serviciu din cele mai solide, rămân

cu totă stima **FENYVESI M. LAJOS.**

Stofe englezesci pentru haine bărbătesci.

Trusou pentru mirese.

BLUSE de stofă și mătase.

Cursul la bursa din Viena.
Din 30 August n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	118.80
Renta de coróne ung. 4%	97.10
Impr. cáil. fer. ung. în aur 3 1/2%	88.95
Impr. cáil. fer. ung. în argint 4%	97.25
Bonuri rurale croate-slavone	98.60
Impr. ung. cu premii	206.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	161.50
Renta de hârtie austr.	99.20
Renta de argint austr.	99.20
Renta de aur austr.	119.05
Renta de coróne austr. 4%	99.30
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91.15
Losuri din 1860.	152.60
Acții de-ale Băncei austro-ungară	16.15
Acții de-ale Băncei ung. de credit	759.25
Acții de-ale Băncei austr. de credit	648.50
Napoleondori	19.02 1/2
Mărci imperiale germane	117.17 1/2
London vista	239.62
Paris vista	94.90
Note italiene	94.95

Cursul pieței Brașov.
Din 30 August n. 1904

Bancnote rom. Cump.	18.94	Vënd.	19.01
Argint român.	18.84	"	18.96
Napoleond'ori.	19.03	"	19.12
Galbeni	11.20	"	11.30
Ruble Rusesco	2.52	"	2.54
Mărci germane	117.20	"	117.40
Lire turcesco	21.50	"	21.60
Seris. fonc. Albina 5%	101.	"	102.—

AVIS!

Subscrisa se recomandă Onor. public pentru **confectionare de Rochii și Albituri** după moda cea mai nouă, cu gust și după plac, în și afară de casă.

Cu totă stima
DORA KÖNIG.
Brașov, Strada Catherinei nr. 23.

STRUGURI frumoși și buni
de masă se află la
George Dirlea în Galsa, u. p. Világos.
Prețul unui coș de 5 kgr. (francat) 3 cor.

Dela 5 coșuri în sus mai ieftin. — Comandele se fac cu rambursă poștală. — Dela 5 coșuri în sus se trimit cu trenul.

Săpun SCHICHT.

M A R C A:

Cerbu séu Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor și prin urmare și cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine vătătoare.

Se capătă pretutinden!

La cumpărare să se observe, ca pe fie care bucată de săpun să fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

11—00.(725)

AVIS.

Prenumerațiile la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face și renoi ori și când la 1-ma și 15 a fie-cărei luni.

Domnii abonenți să binevoiască a arăta în deosebii, când voiesc ca espedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou să binevoiască a scrie adresa lămurit și să arete și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fl. se vinde la zaraful Dumitru Pop și la Eremias Nepoții.